

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Kutsu kuultavaksi, asia: HE 71/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esitämme mielipiteenämme seuraavaa:

Yleistä

Sähkömarkkinalaki (588/2013) edellyttää sähköverkkojen kehittämistä sekä säävarmuutta verkkoyhtiöiltä. Verkkoyhtiöille on asetettu velvollisuus parantaa sähköjärjestelmän ja –verkkojen toimintavarmuutta asetetussa määräajassa. Edellä mainituista syistä verkkoyhtiöt uusivat rakennettua verkkoa ja rakentavat uutta verkkoa tuhansia kilometrejä vuodessa. Sähköverkon laajentaminen ja kehittäminen vaatii rakenteiden sijoittamista muiden omistamille maa-alueille, millä on vaikutuksia maaomistajiin, sijoittamista sopimiseen ja erityisesti sopimusmääriin.

Lunastuslain korvausperusteita sovelletaan monenlaisissa toimituksissa. Myös sähköverkkojen sopimus- ja lunastusmenettelyt ovat erilaisia riippuen johdoista. Energiainfrastruktuurihankkeiden toteuttajat pyrkivät järjestämään sähköverkkohankkeiden vaatimat käyttöoikeudet ja niistä maksettavat korvaukset lähtökohtaisesti maanomistajien kanssa tehtävillä sopimuksilla. Aina tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, kuten voimajohtojen tai pien- ja keskijännitejohtojen osalta, kun korvauksista ei päästä sopimukseen, jolloin korvauksien määrittämisessä sovelletaan lunastuslain mukaista menettelyä.

Hakemuksen ja päätöksen tiedoksianto (8 a § ja 10 a §)

Lunastuslakiin esitetään sisällytettäväksi erityissäännökset voimansiirtolinjaa, maakaasuverkostoa tai muuta näihin verrattavaa hanketta koskevien lunastushankkeiden lunastuslupahakemusten ja päätösten tiedoksiannosta. Pidämme julkista kuulutusta tiedoksiantotapana tarpeellisena johtojen sijoittamisen kannalta. Asianosaisten suuresta määrän takia todisteellinen tiedoksianto on tällaisissa hankkeissa hallinnollisesti tarpeettoman raskas menettely, eikä sovellu käytettäväksi ainoana tiedoksiantotapana. Mikäli jokaista kiinteän omaisuuden omistajaa tai käyttöoikeuden haltijaa ei tavoiteta verkkoyhtiöstä riippumattomista syistä, on tällöin julkinen kuuluttaminen vaihtoehtoisena tapana ehdottoman tarpeellinen. ET kannattaa muutosta, että lupahakemus voidaan antaa tiedoksi julkisella kuulutuksella ja järjestämällä kuulemistilaisuus, johon toimitetaan kutsu tiedossa olevalla kiinteän omaisuuden omistajalla ja käyttöoikeuden haltijalle. Pidämme myös hyvänä muutoksena, että hanketta koskeva päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella ja päätöksestä annetaan tieto lunastettavan kiinteän omaisuuden omistajalle ja käyttöoikeuden haltijalla.

Lunastuskorvauksen korotuskertoimesta luopuminen

ET pitää tärkeänä, että lunastuslainsäädännön lähtökohtana ovat täyden korvauksen vaatimus ja objektiivisten menetysten korvaaminen. Korvausperusteiden muuttaminen aikaisemman esitetyn ehdotuksen mukaisesti olisi nostanut verkkoyhtiöiden kustannuksia. Maankäytön kustannukset muodostavat merkittävän osan rakentamiskustannuksista. Suomen hiilineutraalisuustavoitteet edellyttävät sähkönkäytön voimakasta kasvua, mikä edellyttää sähköjärjestelmän vahvistamista. Esityksen seurauksena

verkonrakentamisen kustannukset olisivat kasvaneet, mikä olisi lisännyt painetta verkkopalvelumaksujen korotuksille.

Lisäksi aikaisemmin ehdotetulla korvauksen korotusprosentilla olisi ollut suoraan vaikutuksia vapaaehtoisten kauppojen ja sopimusten toteutumiseen ja sopimiseen sekä myös kauppahintoihin ja korvaustasoihin. Verkkoyhtiöt pyrkivät aina ensisijaisesti järjestämään hankkeiden vaatimat maankäyttöoikeudet ja niistä maksettavat korvaukset sopimuksin. Verkkoyhtiöt maksavat korkeampia korvauksia sopimuksen perusteella kuin lunastusmenettelyssä, mikä edistää vapaaehtoisten sopimusten syntymistä ja nopeuttaa verkon rakentamisprosessia. Aikaisemmin lunastustoimituksiin kaavailtu korotuskerroin olisi pitänyt ottaa suoraan huomioon vapaaehtoisten kauppojen ja sopimusten hinnoissa, koska muussa tapauksessa lainsäädännön muutos olisi ollut omiaan vähentämään vapaaehtoisia sopimuksia, jos maa-alueen haltijat uskoisivat saavansa parempia korvauksia lunastusmenettelyn kautta.

Edellä mainitun perusteella pidämme erittäin hyvänä muutoksena, että korotuskertoimen ehdottamisesta luovuttiin hallituksen esityksessä.

Lunastusprosessin kesto

Viimeiseksi ET haluaa nostaa esille, että nykyään lunastuslupien saaminen kestää liian pitkään sekä tuulivoimarakentamisessa että verkkojen ja liittymisjohtojen rakentamisessa. Tällä hetkellä on entistä kriittisempää saada prosessiesteet raivattua vihreän siirtymän edellyttämien investointien tieltä. Vihreän siirtymän edellytyksenä on myös tuotantolaitosten (etenkin tuulivoimaloiden) liityntäjohtojen sujuva ja tehokas rakentaminen sekä liittämisen edellyttämän sähköverkkoinfrastruktuurin rakentaminen. Näiden osalta yksi merkittävä pullonkaula on tällä hetkellä TEM:n lunastuslupamenettelyn aliresursoinnista johtuva hitaus, minkä takia investoinnit ovat pysähdyksissä. Vihreän siirtymän investointien lupamenettelyjen vauhdittamisessa lunastuslupien käsittelyn nopeuttamisella on erittäin merkittävä rooli, jonka takia resurssiongelmaan on puututtava, koska oletettavasti lunastuslupien määrät kasvavat tulevaisuudessa.

Ystävällisin terveisin

ENERGIATEOLLISUUS RY

Saara Naukkarinen
Juristi